

Dr. VIKTOR MURNIK:

**ENOTNA POVELJA
ZA REDOVNE VAJE**

**JEDINSTVENE ZAPOVEDI
ZA REDOVNE VEŽBE**

V LJUBLJANI 1926

ZALOŽIL „JUGOSLOVENSKI SOKOLSKI SAVEZ“

Dr. VIKTOR MURNIK:

ENOTNA POVELJA

ZA

REDOVNE VAJE

(OBVEZNA ZA VSA DRUŠTVA JUGOSLOVENSKEGA SOKOLSKEGA SAVEZA)

JEDINSTVENE ZAPOVEDI

ZA

REDOVNE VEŽBE

(OBAVEZNE ZA SVA DRUŠTVA JUGOSLOVENSKEG SOKOLSKOG SAVEZA)

V LJUBLJANI 1926

ZALOŽIL JUGOSLOVENSKI SOKOLSKI SAVEZ
TISK UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI — ZANJO ODGOVARJA FRANC
ŠTRUKELJ V LJUBLJANI

I. Vadba posameznika.

Nova enotna, sedaj obvezna povelja:	Prejšnja provizorna enotna:	Srbska (vojaška):
Nove jedinstvene, sada obvezatne zapovedi:	Prijašnje provizorne jedinstvene:	Srpske (vojničke):
1. (13, 3) Pozor! ¹	1. Pozor!	1. Mirno!
2. (13, 3) Odmor!	2. Odmor!	2. Na mestu voljno!
3. (15 [20], 9) Hod - hod! ¹ (sl: Hodoma - hod!)	3. Napred stupaj!	3. Napred marš!
4. (17, 12 [13]) Kratkim korakom - hod! (sl: S kratkim korakom - hod!)	4. Kratkim korakom stupaj!	4. —
5. (17, 12 [13]) Brzim korakom - hod! (sl: Z brzim korakom - hod!)	5. Brzim korakom stupaj!	5. —
6. (17 [20], 21) Trkom - trk! ¹ (sl: Tekoma - tek!)	6. Begom u beg!	6. Trčečim korakom napred marš! (ali:) Napred marš—marš! ²
7. (18, 12) Nazad - hod!	7. Nazad stupaj!	7. —
8. (18, 12) Postati - stoj!	8. Stoj!	8. Stoj!
9. (19, 12) Skrati ko - rak!	9. Kratki korak!	9. (Običajno:) ³ Skrati korak!
10. (19, 13) Puni ko - rak! (sl: Polni ko - rak!)	10. Puni korak!	10. (Obič.:) Punim korakom!
11. (20, 12) Brzi ko - rak!	11. Brzi korak!	11. —
12. (20, 13) Umeri ko - rak!	12. Smiri korak!	12. —
13. (20 [33], 13) Menjaj ko - rak!	13. Menjaj korak!	13. (Obič.:) »Promeni nogu«

¹ Glej opombe (primedbe) na str. 14—16.

² Voj. »trečeči korak« — nekako napol korak, napol tek; voj. »marš-marš« — kar najhitrejši tek (puni trk).

³ »Običajno«, t. j. se rabi, pa ni kot povelje predpisano v vojaškem pravilniku.

I. Vežbanje pojedinca.

Češka sokolska:	Prejšnja hrvatska:	Prejšnja slovenska:
Češke sokolske:	Prijašnje hrvatske:	Prijašnje slovenske:
1. Pozor!	1. Pozor!	1. Pozor!
2. Pohov!	2. Odmor!	2. Odmor!
3. Pochodem v chod!	3. Stupati stupaj!	3. Hodoma pohod!
4. Zkráceným krokem v chod!	4. Kratkim korakom stupaj!	4. S skračenim korakom pohod!
5. Zrychleným krokem v chod!	5. Brzim korakom stupaj!	5. S hitrim korakom pohod!
6. Poklusem v klus!	6. Trkom hajd!	6. Tekoma tek!
7. Vzad v chod!	7. Natrag stupati stupaj!	7. Vzad pohod!
8. Zastavit stát!	8. Stajati stoj!	8. Postati stoj!
9. Zkrátit krok!	9. Kratki krok!	9. Skrati korak!
10. Plný krok!	10. Obični (puni) krok!	10. Dolgi korak!
11. Zrychlit krok!	11. Brzi krok!	11. Hitri korak!
12. Mirný krok!	12. Obični (mirni) krok!	12. Zmerni korak!
13. Změnit krok!	13. Mijenjaj krok!	13. Menjaj korak!

II. Vaje v členu.

Nova enotna, sedaj obvezna povelja:	Prejšnja provizorna enotna:	Srbska (vojaška):
Nove jedinstvene, sada obvezatne zapovedi:	Prijašnje provizorne jedinstvene:	Srpske (vojničke):
1. (25, 4) Zbor u red! ¹ (sl: Zbor v red!)	1. U vrstu zbor!	1. Zbor!
2. (25, 5) Raz!	2. Voljno!	2. Voljno!
3. (26, 5) Desno (levo) ravnaj - red! (sl: V desno (levo) ravnaj - red!)	3. Na desno (levo) se ravnaj!	3. Na desno (levo) ravnaj!
4. (27, 6) Uravnaj po - gled!	4. Pozor!	4. Mirno!
5. (28, 7) Zastup! desno (levo) - u bok! ¹ (sl: Zastop! v desno (levo) - v bok!)	5. U red na desno (levo)!	5. Na desno (levo)!
6. (28, 7) Red! levo (d.) če - lom! ¹ (sl: Red! v levo (d.) s če - lom!)	6. U vrstu na levo (d.)!	6. Na levo (d.)!
7. (28, 8) Desno (l.) polu - u bok! ¹ (sl: V desno (l.) polu - v bok!)	7. Polu desno (l.)!	7. Polu desno (l.)!
8. (28, 8) Povrat, če - lom! (sl: Povrat, s če - lom!)	8. U vrstu pravo!	8. Polu levo (d.)!
9. (28, 8) Povrat - u bok! (sl: Povrat - v bok!)	9. U red pravo!	9. Polu levo (d.)!
10. (29, 9) Čelom na - zad! ¹ (sl: S čelom na - zad!)	10. Nazad (napred) čelom!	10. Na levo krug!
11. (30, 10) Krij!	11. Krij!	11. (Obič.): Potiljak!
12. (34, 14) Voljni ko - rak!	12. Voljni korak!	12. (Obič.): Voljnim korakom!
13. (34, 14) Uredi ko - rak!	13. Korak!	13. Mirno!

II. Vežbe u članu.

Češka sokolska:	Prejšnja hrvatska:	Prejšnja slovenska:
Češke sokolske:	Prijašnje hrvatske:	Prijašnje slovenske:
1. Nastoupit v řad!	1. U vrstu nastup!	1. Nastop v red!
2. Rozchod!	2. Razlaz!	2. Razhod!
3. Napravo (levo) zřidit řad!	3. Desno (levo) se ravnaj!	3. V desno (levo) se ravnaj!
4. Přimo hled'!	4. Naprijed gled!	4. Premo glej!
5. V zástup vpravo (l.) v bok!	5. U red desno (levo) kren!	5. Zastop! v desno (levo) v bok!
6. V řad vlevo (p.) čelem!	6. U vrstu lijevo (d.) čelom!	6. Red! v levo (d.) s čelom!
7. Napravo (l.) v přič!	7. Poludesno (l.) kren!	7. Prečno! na desno (l.) vprek!
8. Zpět čelem!	8. U vrstu povrat! (U povrat!)	8. Premo s čelom!
9. Zpět v bok!	9. U red povrat! (U povrat!)	9. Premo v bok!
10. Čelem vzad!	10. Natrag (napred) čelom!	10. S čelom vzad (spred)!
11. Zákryt!	11. Pokrij! (Napred se ravnaj!)	11. Krij!
12. Zrušit krok!	12. Povoljan krok!	12. Zmeti korak!
13. Stejný krok!	13. Jednaki krok!	13. Enak korak!

1. Glej opombe (primedbe) na str. 16—18.

Nova enotna, sedaj obvezna povelja:	Prejšnja provizorna enotna:	Srbska (vojaška):
Nove jedinstvene, sada obvezatne zapovedi:	Prijašnje provizorne jedinstvene:	Srpske (vojničke):
14. (34, 15) (Red!) levo (d.) čelom - slog! ¹ (sl: (Red!) v levo (d.) s čelom - slog!)	14. Stroj vrstu na levo (d.)!	14. Stroj front na levo (desno)!
15. (36, 17) Desno (l.) zavoj - hod! (sl: V desno (l.) zavoj - hod!) ... Ravni - smer! (Postati - stoj!)	15. Na desno (l.) zavoj stupaj! ... Ravni smer! (Vrsta stoj!)	15. Levo (d.) krilo nastupaj, vrsta marš!... Pravo! (Vrsta stoj!)
16. (37, 18) Zavoj! desno (l.) za - vij! (sl: Zavoj! v desno (l.) za - vij!)	16. Na desno (l.) zavij! ... Ravni smer!	16. Levo (d.) krilo nastupaj! ... Pravo!
17. (39, 19) Desno (l.) protuhodom - hod! (sl: V desno (l.) s protuhodom - hod!)	17. Na desno (l.) protuhodom stupaj!	17. —
18. (39, 19) Desno (l.) protu - hod! (sl: V desno (l.) proti - hod!)	18. Na desno (l.) protuhod!	18. —
19. (40, 19) Bočno u red, desno (l.) polu - u bok! ... Hod! (sl: Bočno v red, v desno (l.) polu - u bok! ... Hod!)	19. Stroj vrstu na desno (l.), poludesno (l.) ... Stupaj!	19. —
20. (41, 20) Čelno u red, levo (d.) polu - u bok! ... Hod! (sl: Čelno v red, v levo (d.) polu - u bok! ... Hod!)	20. Stroj vrstu na levo (d.)! polu levo (d.) ... Stupaj!	20. Stroj se u levo (d.), polulevo (d.) ... Nastupaj marš! (ali:) Stroj se u levo (d.), marš—marš!

¹ Glej opombe (primedbe) na str. 18—19.

Češka sokolska:	Prejšnja hrvatska:	Prejšnja slovenska:
Češke sokolske:	Prijašnje hrvatske:	Prijašnje slovenske:
14. V řad srazit vlevo (vpravo) čelem!	14. U vrstu levo (d.) se vrtaj!	14. Red! v levo (d.) s čelom stik!
15. Vpravo (l.) zatočit, v chod!.. Přímý směr! (Zastavit stat!)	15. Desno (l.) zaviti, stupaj! ... Ravni smer! (Stajati stoj!)	15. V desno (l.) zavoj, pohod! ... V premo mer! (Postati stoj!)
16. Vpravo (l.) zatočit, zatoč!.. Přímý směr!	16. Desno (l.) zaviti, zavij! ... Ravni smer!	16. Zavoj, v desno (l.) zavij! ... V premo mer!
17. Vpravo (l.) protichodem, v chod!	17. Desno (l.) protuhodom stupaj!	17. V desno (l.) protihod, pohod!
18. Vpravo (levo) protichod!	18. Desno (l.) protuhod!	18. V desno (l.) protihod!
19. Bočné v řad napravo (l.) vpřič!... V chod!	19. Bočki u vrstu, poludesno (l.) kren!... Stupaj!	19. Bočno v red, na desno (l.) vprek! Pohod!
20. Čelně v řad, nalevo (p.) vpřič!.. V chod!	20. Čelno u vrstu, polulevo (d.) kren!... Stupaj!	20. Čelno v red, na levo (d.) vprek! ... Pohod!

Nova enotna, sedaj obvezna povelja:	Prejšnja provizorna enotna:	Srbska (vojaška):
Nove jedinstvene, sada obvezatne zapovedi:	Prijašnje provizorne jedinstvene:	Srpske (vojničke):
21. (42, 21) Čelno u red, levo (d.) polu - u bok! ... Puni ko - rak! (Postati - stoj!) (sl: Čelno v red, levo (d.) polu - v bok! ... Polni ko - rak! [Postati - stoj!])	21. Stroj vrstu na levo (d.), polu levo (d.)! ... Puni korak! (Vrsta stoj!)	21. Stroj se u levo (d.), polulevo (d.)! ... (ali:) Stroj se u levo (d.), marš—marš! ... (Vrsta stoj!)

III. Vaje v vodu.¹

1. (45, 25) Dvored desno (l., k sredini), drugi na - zad! (sl: Dvored v desno (l., k sredi), drugi na - zad!)	1. U razvoj desno (l., k sredini), drugi natrag!	1. U dve vrste stroj sel (Po N desetini u dve vrste stroj sel)
2. (46, 26) Red, drugi na - pred!	2. U vrstu, drugi napred!	2. U vrstu stroj sel (Po N desetini u vrstu stroj sel)
3. (47, 27) Zbor u dvored! (sl: Zbor v dvored!)	3. U razvoj zbor!	3. Zbor!
4. (47, 27) Raz!	4. Voljno!	4. Voljno!
5. (47, 27) Desno (l.) ravnaj - dvored! (sl: V desno (l.) ravnaj - dvored!)	5. Na desno (l.) se ravnaj!	5. Na desno (l.) ravnaj!
6. (47, 27) Uravnaj po - gled!	6. Pozor!	6. Mirno!
7. (48, 28) Dvostup, desno (l.) - u bok! ¹ (sl: Dvostop, v desno (l.) - v bok!)	7. U dvored na desno (levo)!	7. Na desno (l.)!
8. (48, 28) Dvored, levo (d.) če - lom! ¹ (sl: Dvored, v levo (d.) s če - lom!)	8. U razvoj na levo (d.)	8. Na levo (d.)!

Češka sokolska:	Prejšnja hrvatska:	Prejšnja slovenska:
Češke sokolske:	Prijašnje hrvatske:	Prijašnje slovenske:

21. Čelně v řad, nalevo (p.) vpříd! ... Plný krok! (Zastavit stát!)	21. Čelno u vrstu, polulevo (d.) kren! ... Puni krok! (Stajati stoj!)	21. Čelno v red, na levo (d.) vprek! ... Dolgi korak! (Postati stoj!)
---	---	---

III. Vežbe u vodu.¹

1. V šik srazit napravo (l., do středu), druži vzad!	1. U razvoj desno (l., k sredini), drugi natrag!	1. Dvored na desno (l., k sredi)! drugi vzad!
2. V řad ustoupit, druži vpřed!	2. U vrstu drugi napred!	2. Red! drugi naprej!
3. Nastoupit v šik!	3. U razvoj nastup!	3. Nastop v dvored!
4. Rozchod!	4. Razlaz.	4. Razhod!
5. Napravo (l.) zřidit šik!	5. Desno (l.) se ravnaj!	5. V desno (l.) se ravnaj!
6. Přimo hled'!	6. Napred gledj!	6. Premo glej!
7. V dvojstup vpravo (l.) v bok!	7. U dvored desno (l.) kren!	7. Dvostop! v desno (l.) v bok!
8. V šik vlevo (p.) česlem!	8. U razvoj levo (d.) čelom!	8. Dvored! v levo (d.) s čelom!

¹ Glej opombe (primedbe) na str. 19.

Nova enotna, sedaj obvezna povelja:	Prejšnja provizorna enotna:	Srbska (vojaška):	Češka sokolska:	Prejšnja hrvatska:	Prejšnja slovenska:
Nove jedinstvene, sada obvezatne zapovedi:	Prijašnje provizorne jedinstvene:	Srpske (vojničke):	Češke sokolske:	Prijašnje hrvatske:	Prijašnje slovenske:
9. Četverostup, desno (l.) - u bok! ¹ (sl: Četverostop, v desno (l.) - v bok!)	9. U četverored na desno (l.)!	9. U dvojne redove na desno (l.)!	9. V čtyřstup vpravo (l.) v bok!	9. U četverored desno (l.) kren!	9. Četverostop v desno (l.) v bok!
10. Dvored, levo (d.) če - lom! ¹ (sl: Dvored, v levo (d.) s če - lom!)	10. U razvoj na levo (desno)!	10. Na levo u front!	10. V šik, vlevo (p.) čelem!	10. U razvoj levo (d.) čelom!	10. Dvored! v levo (d.) s čelom!
11. Dvostup, na - pred! ¹ (sl: Dvostop na - pred!)	11. U dvored napred!	11. U redove stroj se!	11. V dvojstup vpřed!	11. U dvored napred!	11. Dvostop! naprej!
12. Zastup, na - zad! ¹ (sl: Zastop, na - zad!)	12. U red natrag!	12. Po jedan stroj se!	12. V zastup vzad!	12. U red natrag!	12. Zastop! vzad!
13. Četverostup, na - pred! ¹ (sl: Četverostop, na - pred!)	13. U četverored napred!	13. U dvojne redove stroj se!	13. V čtyřstup vpřed!	13. U četverored napred!	13. Četverostop! naprej!
14. Dvostup, na - zad! ¹ (sl: Dvostop na - zad!)	14. U dvored natrag!	14. U redove stroj se!	14. V dvojstup vzad!	14. U dvored natrag!	14. Dvostop! vzad!
15. (57, 35) (Dvored), levo (d.) čelom - slog! ¹ (sl: [Dvored], v levo (d.) s čelom - slog!)	15. Stroj razvoj na levo (desno)!	15. Stroj front na levo (desno)!	15. V šik srazit v levo (p.) čelem!	15. U razvoj levo (d.) se vrstaj!	15. Dvored! v levo (d.) s čelom stik!
16. (62, 35) Bočno u dvored, desno (l.) polu - u bok! ... Hod! (sl: Bočno v dvored, v desno (l.) polu - v bok! ... Hod!)	16. Stroj razvoj na desno (l.), polu desno (l.)! ... Stupaj!	16. —	16. Bočň v šik napravo (l.) v přič!... V chod!	16. Bočki u razvoj polu desno (l.) kren!... Stupaj!	16. Bočno v dvored, na desno (l.) vprek!... Pohod!
17. (62, 36) Čelno u dvored, levo (d.) polu - u bok! ... Hod! (sl: Čelno v dvored, v levo (d.) polu - v bok! ... Hod!)	17. Stroj razvoj na levo (d.), polu levo (d.)... Stupaj!	17. Stroj se u levo (d.) polulevo (d.)... Napred marš! (ali:) Stroj se u levo (d.), marš—marš!	17. Čelně v šik nalevo (p.) v přič!... V chod!	17. Čelno u razvoj polu levo (d.) kren!... Stupaj!	17. Čelno v dvored, na levo (d.) vprek!... Pohod!

¹ Glej opombe (primedbe) na str. 19.

Nova enotna, odslej obvezna povelja:

Prejšnja provizorna enotna:

Srbska (vojaška):

Nove jedinstvene, sada obvezatne zapovedi:

Prijašnje provizorne jedinstvene:

Srpske (vojničke):

18. (63, 36) Čelno u dvored, levo (d.) polu - u bok!... Puni ko - rak! (Postati - stoj!)
(sl: Čelno v dvored, v levo (d.) polu - v bok! ... Polni ko - rak! [Postati - stoj!]).

18. Stroj razvoj na levo (d.), polu levo (d.)... Puni korak! (Vod stoj!)

18. Stroj se u levo (d.) polu levo (d.)!... (ali:) Stroj se u levo (d.), marš—marš!... (Vod stoj!)

IV. Vaje v četi.

Poglavitne nazive za vaje v četi glej na str. 19.

V. Vaje v voju.

Poglavitne nazive za vaje v voju glej na str. 20.

Češka sokolska:

Prejšnja hrvatska:

Prejšnja slovenska:

Češke sokolske:

Prijašnje hrvatske:

Prijašnje slovenske:

18. Čelně v šik nalevo (p.) v příč!... Plný krok! (Zastavit stát!)

18. Čelno u razvoj polu levo (d.) kren!... Puni krok (Stajati stoj!)

18. Čelno v dvored, na levo (d.) vprek!... Dolgi korak! (Postati stoj!).

IV. Vežbe u četi.

Glavne nazive za vežbe u četi gledaj na str. 19.

V. Vežbe u voju.

Glavne nazive za vežbe u voju gledaj na str. 20.

Pripombe.

Prednjaški zbor (zbor župnih načelnikov) Jugoslovenskega sokolskega saveza je v svoji seji dne 24. marca 1923 pooblastil savezni tehnični odbor, da sestavi in čim prej objavi nova enotna povelja za redovne vaje, katera naj bodo definitivno veljavna za vse jugoslovensko Sokolstvo. Savezni tehnični odbor je odobril po br. saveznem načelniku sestavljen na nova povelja, jih objavil v »Jugoslovenskem sokolskem koledarju za l. 1924« in jih tu iznova objavlja.

Ta povelja so torej obvezna za vsa društva in odseke Jugoslovenskega sokolskega saveza ter se pri javnih nastopih ne smejo rabiti drugačna.

Vsa društva pa so po sklepu prednjaškega zbora J. S. S. dolžna, da vse telovadce seznani tudi z vojaškimi povelji ter da od časa do časa pri vežbanju redovnih vaj rabijo tudi vojaška povelja.

K tem novim poveljem bodi pripomnjeno:

K I., 1. in sl. Številki, ki sta v oklepaju pristavljeni posameznim poveljem, pomenita: prva številka (pri 1. povelju torej 13) stran, kjer je povelje razloženo v slovenski knjigi »Redovne vaje«. (I. V čelu in v četi. Razložil dr. Viktor Murnik. II. V zboru in v praporu. Po dr. Jindřicha Vaníčka spisu »Výklad cvičení pořado-

Primedbe.

Prednjaški zbor (zbor župskih načelnika) Jugoslovenskega sokolskega saveza ovlastio je na svoji sednici od 24. marta 1923 savezni tehnični odbor, da sestavi i što pre objavi nove jedinstvene zapovedi za redovne vežbe, koje imaju definitivno vrediti za svo jugoslovensko Sokolstvo. Savezni je tehnički odbor odobrio nove zapovedi, kako ih je sastavio br. savezni načelnik, objavio ih u »Jugoslovenskom sokolskom kalendaru za god. 1924« i objavljuje ih ovde nanovo.

Te su dakle zapovedi obavezne za sva društva i odseke Jugoslovenskog sokolskog saveza pa se ne smiju upotrebljavati na javnim istupima drukčije.

Ipak su sva društva prema zaključku prednjačkog zbora J. S. S. dužna, da upoznavaju sve vežbače i vojničkim zapovedima i da od vremena do vremena pri vežbanju redovnih vežaba upotrebljavaju i vojničke zapovedi.

Uz te nove zapovedi imamo još da primetimo ovo:

K I., 1. i sl. Od brojaka, koje su pojedinim zapovedima u zagradama dodane, znači prva brojka (dakle pri 1. zapovedi: 13) stranicu, na kojoj je zapoved razložena u slovenskoj knjizi »Redovne vaje«. (I. V čelu in v četi. Razložil dr. Viktor Murnik. II. V zboru in v praporu. Po dr. Jindřicha Vaníčka spisu »Výklad cvičení pořado-

vých«.), druga številka (pri 1. torej 3) pa stran, na kateri je povelje razloženo v hrvatski knjigi »Dr. Jindřich Vaníček: Tumač redovnim vježbama. Priredio Dragutin Šulce«.

K 3. Ker more pri enotnosti povelj iti samo za nazive, ki se le v bistvu glase enako (če mogoče, seve, tudi v vseh črkah enako), treba da se višje in izrekajo v slovenščini po slovenskih, v srbohrvaščini pa po srbohrvaških jezikovnih pravilih, na pr. v slovenščini »protihod«, v srbohrvaščini pa »protuhod«, »polni« pa »puni«, »s čelom« pa »čelom«, »hodom« pa »hodom« itd., — sicer povelja, ako bi jih pisali in izrekli samo srbohrvatsko (ali samo slovensko), ne bi bila enotna, ampak samo srbohrvatska (ali samo slovenska). Kjer so take jezikovne razlike, v oklepaju za kratico »sl.« navajamo povelje v slovenščini.

K I., 6. Edino povelje, kjer ni bilo mogoče določiti iste besede v srbohrvaščini in slovenščini, je »Trkom — trkl« Trk pomeni v slovenščini udar (trkati na vrata, na okno, s kozarci) in ni mogoče podložiti mu pomena teka. V slovenščini je bilo treba pustiti »tek«. Dosedanje enotno povelje »begom« — beg! ni bilo mogoče pridržati, ker ima beg pri Slovencih (izvzemši nekatere kraje) samo pomen bežanja pred kom (pred sovražnikom). Ali tudi med »trk« in »tek« je razlika samo v enem glasu.

vých«); druga brojka (pri 1. dakle 3) znači stranicu, na kojoj je objašnjena zapoved u hrvatskoj knjizi »Dr. Jindřich Vaníček: Tumač redovnim vježbama. Priredio Dragutin Šulce«.

K 3. Pri jedinstvu zapovedi može da bude samo do naziva, koji se samo u bistvu jednako glase (ako je moguće, razume se, da se glase potpuno jednako u svim slovima), zato se imaju pisati i izgovarati zapovedi u slovenskom prema slovenskima a u srpsko-hrvatskom po srpsko-hrvatskim jezičnim pravilima, n. pr. u slovenskom »protihod«, u srpsko-hrvatskom pak »protuhod«, »polni« i »puni«, »s čelom« i »čelom«, »hodom« i »hodom« itd., — inače ne bi zapovedi bile jedinstvene, ako bi ih pisali i izgovarali samo srpskohrvatski (ili samo slovenački), nego bi bile samo srpsko-hrvatske (ili samo slovenske). Kde ima takvih jezičnih razlika, tamo navodimo u zagradi iza kratice »sl.« slovenačku zapoved.

K I., 6. Jedina zapoved, za koju nije bilo moguće odrediti isti izraz za srpsko-hrvatski i slovenski, jeste: Trkom — trkl« Trk znači u slovenačkom udar (udariti na vrata, na okno, na čašu) pa nije moguće tom izrazu dati značenje trčanja. Morali smo u slovenačkom ostaviti izraz »tek«. Dosadanju jedinstvenu zapoved »begom« — beg! nismo mogli pridržati, jer izraz »beg« znači u Slovenaca (s izuzetkom nekih krajeva) samo bežanje ispred nekog (pred neprijateljem). Ali i između »trk« i »tek« razlika je samo u jednom glasu.

K I., 8. »Postáti — stoj!« velja za ustavitev vseh vrst pohoda in teka in za vse redovne tvorbe. Zatorej na pr. pri vodu ali četi ni poveljevati »Vod — stoj!« ali »Četa — stoj!«, ampak tudi tu »Postáti — stoj!«

K II., 1. »Red« in »vrsta« pomenita kakor v srbohrvaščini tako v slovenščini v zmislu, ki prihaja tu v poštev, isto! Zato je zmota pri poveljevanju lahka. Treba je zategadelj dobiti dva naziva, od katerih vsaj eden določno označuje obliko razvrstitve telovadcev. Takega naziva nimamo niti v srbohrvaščini niti v slovenščini. Zategadelj se je prevzela iz češkega nazivoslovja beseda »zastup«, ki telovadno-tehnično pomeni, da so telovadci razvrščeni drug za drugim. Ker naziv obsega predlog »za«, si je lahko zapomniti, da telovadci pri »zastopu« stoje drug za drugim (»stopijo« drug »za« drugega), ter ni mogoče zamenjati »zastopa« z »redom«, ki naj odslej pomeni, da so telovadci razvrščeni drug poleg drugega, kakor v češčini »řad«. Tako izenačimo naše nazive tudi s češkimi. Po besedi »zastop« je izveden »dvostop« (za razvrstitve telovadcev po dva druga za drugima, namesto dosedanjega enotnega naziva »dvored«) in »četverostop« (po štirje telovadci drugi za drugimi, namesto dosedanjega enotnega naziva »četverored«), kakor v češčini »dvojstup« in »čtyřstup«. Enako je izveden iz »reda« »dvored« (za dosedanji enotni »razvoj«). Po dveh nazivih: »red« in »zastop«, katerih telovadno-tehnični pomen si radi naziva »zastop«, ki dotično obliko stvarno, telovadno-teh-

K I., 8. »Postáti — stoj!« vredi za ustavljanje svih vrsta pohoda i trka i za sve redovne tvorbe. Zato ne valja n. pr. pri vodu ili četi zapovedati »Vod — stoj!« ili »Četa — stoj!«, nego opet samo »Postáti — stoj!«

K II., 1. »Red« i »vrsta« znači i u srpsko-hrvatskom i u slovenačkom u smislu, koji dolazi amo u obzir, jedno te isto! Stoga se lako može zabuniti pri zapovedanju. Zato je nužno, da dobijemo dva naziva, od kojih bar jedan određen o označuje oblik razvrstavanja vežbača. Takvog naziva nemamo ni u srpsko-hrvatskom ni u slovenačkom. Zato je uzeta iz češkog nazivoslovja reč »zastup«, koja u vežbačko-tehničkom smislu znači razvrstavanje vežbača jednog iza drugog. Jer taj naziv opsiže predlog »za«, lako mogu vežbači zapamtiti, da pri »zastupu« stoje jedan za drugim (da »stupe« jedan »za« drugim), i tako se ne može zameniti izraz »zastup« s izrazom »red«, koji ima od sada da znači razvrstavanje vežbača jednog pored drugog, kao u češkom »řad«. Na taj način izjednačujemo naše nazive i s češkima. Prema reči »zastup« izveden je i »dvostup« (za razvrštenje vežbača po dva jedni za drugima, namesto dosedanjeg jedinstvenog naziva »dvored«) i »četverostup« (po četiri vežbača jedni za drugima, namesto dosadanjeg jedinstvenog naziva »četverored«), kao u češkom »dvojstup« i »čtyřstup«. Na jednak je način izveden iz »reda« »dvored« (za dosadanji jedinstveni »razvoj«). Po dvim nazivima: »red« i »zastup«, čije vežbačko - tehničko značenje poradi naziva »zastup«, koji

nično popolnoma označuje, hitro moremo zapomniti in potem glede tega pomena ne moremo biti še kdaj v dvomu, so dosledno izvedeni in zato tudi hitro razločljivi in lahko zapomnjlivi tudi nazivi za vse druge oblike člana in voda. Za oblike člana in voda imamo torej naslednje nazive:

Za čelno postavu:

1. **red** (telovadci drug poleg drugega), češko: »řad«, dosedanji enotni izraz: vrsta, srbsko in hrvaško: vrsta, slovensko: red.

2. **dvored** (po dva telovadca poleg sebe), češko šik, dosedanji enotni: razvoj, srbsko: dve vrste (razvijeni front), hrvaško: razvoj, slovensko: dvo-red.

Za bočno postavu:

1. **zastop** (telovadci drug za drugim), češko: zastup, dosedanji enotni izraz: red, srbsko in hrvaško: red, slovensko: zastop.

2. **dvostop** (po dva telovadca za seboj), češko: dvojstup, dosedanji enotni: dvored, srbsko: redovi, hrvaško: dvored, slovensko: dvostop.

3. **četverostop** (po štirje telovadci za seboj), češko: čtyřstup, dosedanji enotni: četverored, srbsko: dvojni redovi, hrvaško: četverored, slovensko: četverostop.

Naziv »zastop« in po njem izvedena naziva »dvostop« in »četverostop« mislimo, da je dopustno sprejeti iz češčine, saj so si Srbi izposodili celo iz neslovanskega jezika »front«, »marš«, »kolono«. Tudi v češčini pa »zastup« v narodni govo-

dotični oblik stvarno, vežbačko-tehničko popolno označuje, možemo brzo zapamtiti i glede toga smisla ne možemo nikada dospeti u dvoumicu, dosledno su izvedeni i zato su lako objašnjivi a i lako se zapamte i nazivi za sve druge oblike člana i voda. Za oblike člana i voda imamo dakle ove nazive:

Za čeonu postav:

1. **red** (vežbači jedan pored drugog), češki: »řad«, dosadanji jedinstveni izraz: vrsta, srpski i hrvatski: vrsta, slovenački: red.

2. **dvored** (po dva vežbača jedni pored drugih), češki: šik, dosadanji jedinstveni izraz: razvoj, srpski: dve vrste (razvijeni front), hrvatski: razvoj, slovenački: dvored.

Za bočni postav:

1. **zastup** (vežbači jedan za drugim), češki: zastup, dosadanji jedinstveni izraz: red, srpski i hrvatski: red, slovenački: zastop.

2. **dvostup** (po dva vežbača jedni za drugima), češki: dvojstup, dosadanji jedinstveni: dvored, srpski: redovi, hrvatski: dvored, slovenački: dvo-stop.

3. **četverostup** (po četiri vežbača jedni za drugima), češki: čtyřstup, dosadanji jedinstveni izraz: četverored, srpski: dvojni redovi, hrvatski: četverored, slovenački: četverostop.

Mislimo, da je dopušteno preuzimati iz češkega naziv »zastup« i po tome izvedene nazive »dvostup« i »četverostup«, to Srbi su uzajmili što više iz neslovanskog jezika »front«, »marš«, »kolona«. Pa ni u češkom jeziku »zastup« nema u

rici seveda nima telovadno-tehničnega pomena razvrstitve za seboj, marveč pomeni množico, gručo ljudi; Tyrš je tej besedi podložil gornji telovadnotehnični pomen in glede nanjo stvoril besedi »dvojstup« in »čtyřstup«.¹

K II., 5. in 6.: glej opombo k II., 1.

K II., 7. »V desno polu — v bok!«: »polu« se nanaša na »v bok« in ne na »v desno«, ne torej »napol na desno«, ampak »napol v bok!« Na desno se namreč lahko obrnem ne samo za 45° in za 90°, marveč tudi za 135° in še več: »na desno« mi pravzaprav pove samo smer, ne pa tudi velikosti obrata. Velikost ali izmero obrata pa mi natančno pove »v bok«: obrni se do tje, kjer imaš sedaj bok. To znaša 90°. Obrat za 45° je polovica obrata za 90°, potemtakem: pol obrata »v bok«, kar je v povelju kratko izraženo s »polu v bok!« (napol v bok). Telovadno-tehnično nepopolno je torej povelje: »polu desno« (kakor tudi za 90°: samo »na desno«), ker ne pove izmere obrata.

K II., 10. Povelje »S čelom na — zad!« velja tudi, če pri demo po njem v temeljno postavo. Povelja »S čelom napred!« (»Napred čelom!«) torej odslej ni več.

K II., 14. »(Red!)² v levo s čelom — slog!« Slog (zlog), scilicet: »izvedi slog«, »složi se s telovadci pred seboj na najožjo razdaljo«. (Vsako povelje

narodnom govoru vežbačko-tehničnog značenja razvrstavanja jednog za drugim, nego znači gomilu, zbor ljudi; Tyrš je toj reči podmetnuo gornje vežbačko-tehničko značenje i prema tome je udesio reči »dvojstup« i »čtyřstup«.¹

K II., 5. i 6.: vidi primedbu k II., 1.

K II., 7. »Desno polu — u bok!«: »polu« se odnosi na »u bok« a ne na »desno«, dakle ne »napola na desno«, nego »napola u bok!«. Naime na desno se mogu okrenuti ne samo za 45° i za 90°, nego i za 135° i još više; »na desno« ima da kaže za pravo samo smer a ne iznos okreta. Veličinu ili izmeru okreta iskazuje tačno »u bok« t. j. okreni se do onde, gde imaš sad bok. To iznosi 90°. Okret za 45° polovica je okreta za 90°, prema tome: pol okreta »u bok«, što je u zapovedi kratko izraženo s »polu u bok!« (napola u bok). Dakle je vežbačko-tehničko nepotpuna zapoved: »polu desno« (kao i za 90°: samo »na desno«), jer ne iskazuje izmeru okreta.

K II. 10. Zapoved »čelom nazad!« vredi i onda, kad dolazimo po njoj u temeljni stav. Zapovedi »čelom napred!« (»Napred čelom!«) dakle više nema.

K II., 14. »(Red!)² levo čelom — slog!«: Slog, scilicet: »izvedi slog«, »složi se s vežbačima pred sobom na najuži razmak«. (Svaka zapoved je za

je pravzaprav skrajšan stavek.) Besedi »slog« ali »zlog«, ki pomeni nekaj skupaj sestavljene, ga, skupaj »zloženega«, je podložen telovadno-tehnični pomen sestave, »zložitve« telovadcev v najožjo razdaljo. Naziv »slog« je poraben tudi za označitev najožje razvrstitve čet (kompanij, slov. doslej: zborov) v voju (bataljonu, slov. doslej: praporu), ki se je doslej imenovala slov. »stik« (srbsko: »smaknuti poredak«, češko: »sraz«).

K III. Vod, doslej slovensko in hrvaško: četa, srbsko: vod, češko: četa.

K III., 7. (dvostop), 8. (dvored), 9. (četverostop) in 12. (zastop) glej opombo k II., 1.

K III., 9.—14. Ta povelja je izvajati na način, kakor se izvajajo v naši vojski.

K III., 15. »Slog«: glej opombo k II., 14. Besedo »Dvored« moreš tudi izpustiti.

Poglavitni nazivi za vaje v četi in v voju.

I. Četa, doslej slovensko: zbor, hrvaško: satnija, srbsko: četa; češko: zbor.

Dvored, doslej slovensko: dvored, hrvaško: razvoj, srbsko: razvijeni front; češko: šik.

Razstav, doslej slovensko: predelek, hrvaško: struja, srbsko: kolona (vodna in četna)¹; češko: proud. (Četa, ki je v dvoredu nerazčlenjena, se pri »razstavu« razdeli, razčleni, »razstavi« v štiri dele, štiri vode.)

¹ Četni dvostop; četni četverostop — srbsko: kolona prostih redova; kolona dvojnih redova.

pravo skraćena rečenica.) Reči »slog« ili »zlog«, koja znači nešto sastavljena, ujedno, zajedno »složena«, podmetnuto je vežbačko-tehničko značenje sastava, »slaganja« vežbača u najmanju udaljenost. Naziv »slog« može se upotrebiti i za označivanje najtesnijeg razvrstavanja četa (kompanija, hrvatski dosada: satnija) u voju (bataljonu, hrvatski dosada: zboru), koje se slovenački dosada zvalo »stik« (srpski: smaknuti poredak, češko: »sraz«).

K III. Vod, dosada slov. i hrv.: četa, srp.: vod, češki: četa.

K III., 7. (dvostup), 8. (dvored), 9. (četverostup) i 12. (zastup) vidi primedbu k II., 1.

K III., 9.—14. Te zapovedi treba izvesti kao što se čini u vojsci.

K III., 15. »Slog«: vidi primedbu k II., 14. Reč »Dvored« možeš izostaviti.

Glavni nazivi za vežbe u četi i u voju.

I. Četa, dosada slovenački: zbor, hrvatski: satnija, srpski: četa; češki: zbor.

Dvored, dosada slovenački: dvored, hrvatski: razvoj, srpski: razvijeni front; češki: šik.

Rastav, dosada slovenački: predelek, hrvatski: struja, srpski: kolona (vodna i četna)¹; češki: proud. (Četa, koja je u dvoredu neraščlanjena, razdeljuje se pri »rastavu« ili raščlani, »rastavi« u četiri dela, četiri voda.)

¹ Glej v češkem »Sokolu« spis Antonína Šebánka: »Filologický rozbor českého názvosloví tělocvičného (I. 1913, str. 226 in 228 ter I. 1914, str. 211 in 241).

² Besedo »Red!« moreš tudi izpustiti.

II. Voj, doslej slovensko: prapor, hrvaško: zbor, srbsko: bataljon; češko: prapor.

Za oblike voja, razložene v zgoraj navedeni slovenski knjigi na str. 90 in 91 pod št. 1.—5. (hrvaška knjiga nima razlage vaj v voju), naj veljajo odslej naslednji enotni nazivi:

1. Za »stik«: »slog« (glej op. k II., 14.).
2. Za »razstop«: »razstop«.
3. Za »dvored«: »dvored«.
4. Za »predelek«: »razstav«.
5. Za »dvoredni predelek«: »dvoredni razstav«.

II. Voj, dosada slovenački: prapor, hrvatski: zbor, srpski: bataljon; češki: prapor.

Za oblike voja, objašnjene u gore spomenutom slovenačkom spisu na str. 90 i 91 pod br. 1.—5. (hrvatska knjiga nema objašnjavanja o voju) imaju od sada da vrede ovi jedinšteni nazivi:

1. Za »stik«: »slog« (vidi primedbu k II., 14.).
2. Za »razstop«: »rastup«.
3. Za »dvored«: »dvored«.
4. Za »predelek«: »rastav«.
5. Za »dvoredni predelek«: »dvoredni rastav«.

